

At licet charitas ad plura diligenda extendatur, omnia attingit sub una ratione formalis objectiva; nemp̄ bonitate increata & divina per essentiam, ratione cuius Deum diligit & proximum: Ergo est una specie aroma virtus. Quemadmodum licet fides plura credibilia attingat, & spes ad plura speranda se extendat; quia tamen ea attingunt sub eadem ratione formalis sub qua, nimurum veritate Dei, & ejus omnipotencia, ut auxiliante, sunt virtutes unius speciei atomae. Unde Gregorius 7. moral. cap. 10. loquens de amore Dei & proximi, sic ait: *Sunt duo isti amores, duo quedam partes, sed unum totum est ex utriusque compositione: duo annuli, sed catena una; duas actiones, sed una virtus; duo opera, sed una caritas; dico apud Deum merita, sed unum sine alio inveniri impossibile est.*

15. Dices: Licet colanius & honoremus sanctos propter Deum, tamen virtus duliae quā sanctos honoramus, distinguitur à virtute latriæ, quā exhibetur Deo honor & cultus debitus, ut docet D. Thomas infra qu. 103. art. 3. & 3. p. qu. 25. art. 3. Ergo licet proximus diligatur propter Deum, alia ei⁹ charitas quā Deum, alia quā proximum diligimus.

Respondeo, concessō Antecedente, negando consequiam & patiātem; licet enim cultus sanctorum, in Deum ut ultimam finem redunderet, tamen propria & iuslibet sancti excellentia est motivum formale cultus duliae ipsi exhibiti: bonitas autem Dei, propter quam diligitur proximus, est objēctum seu motivum formale talis dilectionis, sicut lumen est objēctum formale visus; unde sicut eadem specie est visio quā videtur lumen, & quā videtur color propter lumen; ita eadem specie est dilectio, quā amat Deus, & quā proximus diligitur propter Deum. Unde August. lib. 8. de Trinit. cap. 8. Ex una (inquit) & eadem charitate Deum proximum diligimus, sed Deum propter Deum, nos autem & proximum propter Deum.

16. Quarum utrum charitas habitualis patiā sit eadem specie, imo & numero, cum charitate habituali via? Respondeo affirmativè cum S. Thomas 1.2. qu. 67. art. 6. ubi sic habet: *Charitas non evanescatur per gloriam perfectionem, sed eadem numero manet.* Unde Apostolus 1. Corinth. 13. dicit quod *charitas nunquam excidit.* Ratio etiam id suadet: cū enim beati habeant in patria eandem specie & numero gratiam habitualē quam haberunt in via (nullum enim est fundaneum adstruendi diversum) consequens est, ut habeant etiam eandem charitatē habitualē, quā est coeva gratiæ proprietas.

17. Dices: Idem habitus non potest producere actus specie diversos: Sed actus charitatis in via & in patria differunt species: Ergo & charitas habitualis à qua procedunt. Major videtur certa, Minor vero probatur, tum quia actus charitatis in via regulatur per fidem & cognitionem obscuram, in patria vero per lumen gloriæ, & visionem claram: diversitas autem regulæ arguit in actibus regulatis specificam distinctionem. Tum etiam, quia amor via est liber, amor vero patriæ necessarius, quod videtur sufficere ad inducendam diversitatem specificam in actus charitatis.

Respondeo primò, negando Majorem, potest enim idem habitus elicere actus specie diversos, dummodo sub eadem ratione formalis contineantur, ut constat in ipso habitu charitatis; nam amor Dei, & odium peccati, quotentus opponitur bono divino, specie distinguuntur, & tamen a charitate elicuntur. Item amor Dei specialiter sumptus, & gaudium de bonitate & perfectione divina, ut ab ipso pos-

sessa, distinguuntur essentialiter, & tamen ad charitatem pertinent, & ab illa procedunt: pariter ergo quamvis actus amoris in via & in patria specie different, possent tamen elici ab eodem habitu charitatis; quia cum illi sub eadem ratione formalis divinitatis contineantur, distinctio illorum specifica materialiter se haberet, comparatione ad habitum cha itatis.

Respondeo secundò, data Majori, negando Minorem, & ad primam ejus probationem dico, quod cum apprehensione intellectus non sit ratio formalis objecti voluntatis, sed duntaxat conditio applicans (ut docent communiter nostri Thomistæ in Philosophia) diversitas cognitionis non sufficit ad inducendam diversitatem specificam in actus voluntatis, nisi diversitati apprehensionis diversitas apprehensorum conjugatur, ut loquitur S. Thomas qu. 25. de verit. art. 1. ad 6. Id est nisi per diversas cognitiones diversa bonitas voluntati proponatur & representetur: quare cum per cognitionem claram in partia, & per obscuram in via, idem bonum ut diligendum proponatur; ejusdem specie est actus charitatis in via & patria, licet cognitio per quam in duplice illo statu regulatur, specie diversa sit. Unde idem S. Doctor 1.2. qu. 67. art. 6. sibi hoc argumentum objicit: *Habitus & actus distinguuntur secundum objecta. Sed objectum amoris est bonus apprehensum; cum ergo alias sit apprehensio praesentis viae, & alias apprehensio vita future, videtur quod non maneat eadem charitas utroque.* Cui objectioni sic responderet. Ad secundum dicendum, quod charitas non habet pro objecto ipsam cognitionem, sic enim non esset eadem in via & in patria, sed habet pro objecto ipsam rem cognitionem, que est eadem, scilicet ipsum Deum.

Ad secundam probationem Minor dicendum est, libertatem & necessitatem non distinguere essentialiter actus voluntatis, sed solūm accidentaliter, vel modaliter; quia sunt tantum denominatio-nes extrinsecæ, ut quidam docent, vel, ut alii probabilius sentiunt, modi quidam intrinseci respectu illorum: unde licet amor via sit liber, & amor patriæ necessarius, non sequitur, actus charitatis via & patriæ distinguuntur essentialiter.

§. IV.

De augmento charitatis.

18. Certum est charitatem habitualē, quasi diu sumus in statu viae, augeri posse; in via enim continuo potest esse progressus, donec perveniat ad terminum; unde cum charitas sit via quā ad Deum tendimus, non passibus corporis, sed mentis affectibus, ut loquitur Augustinus, quandiu sumus in hac vita mortali, postsumus in charitate proficere. Addo cum S. Thomas hīc qu. 24. art. 7. non posse præfigi terminum augmento charitatis in hac vita, ratione ipsius formæ, cum charitas sit participatio quidam infinitæ charitatis Dei; nec ex parte agentis, cum causa producens charitatem, nimurum Deus, sit infinita virtus; nec ex parte subjecti, cum semper charitate crescente superex crescatur habilitas ad ulterius augmentum: Ergo in hac vita charitas non habet terminum augmenti, sed semper potest crescere & augeri. Unde Apostolus ad Eph. 4. optat ut in charitate crescamus, & ad Philip. 1. Oro (inquit) ut charitas vœstra magis ac magis abundet. Et hoc justitia & charitatis incrementum petit Sancta Ecclesia, cum orat, da nobis fideli specie & charitatis augmentum, ut docet Tridentinum sess. 6. cap. 10.

19. In

19. In hoc convenient omnes Catholici, contra Begardos & Beguinias, qui censebant charitatem in hac vita habere certam quandam tertium, quem interdum possit attingere, & ultra quem non possit ulterius progredi: sed plures circa charitatis augmentum verlantur inter Theologos difficultates & controversias. Unde belle ait Goranus tert. 2. in Dominicam 22. post Pentecosten, quod Clerici disputatione de augmento charitatis, sed Sancti orant pro augmentatione charitatis. In primis enim Durandus exigit actus remissos charitatis augmentum habitus non mereri. Bannez autem, quem sequuntur aliqui recentiores Thomistæ, concedit quidem actus charitatis remissos mereri de condigno gratiæ, charitatis, & gloriæ augmentum, sed ait illud non esse distinctum ab eo quod debetur actibus intensioribus habitu, eundemque gradum gratiæ, charitatis, & gloriæ essentialis, dari a Deo pluribus titulis, & ad summum actibus remissis majorum gloriam accidentalem correspondere. Demum Suarez, Vasquez, & alij Recentiores, censem justos actibus remissos charitatis ita mereri de condigno augmentum gratiæ & charitatis, ut tale augmentum illis conferatur, statim atque elicetur actus meritorius, quantumcumque remissus. Thomista vero volunt augmentum gratiæ & charitatis quod debetur actibus remissis, conferri justis solūm in inglestu gloriæ, seu in primo instanti visionis beatificæ, in quo anima elicet actum charitatis intensum, per quem physicè se disponit ad recipiendum toruī augmentum gratiæ & charitatis, actibus remissis in via elicitis debitum.

20. Dico primò, Actus charitatis remissis, augmentum habitus gratiæ & charitatis merentur. Ita D. Thomas 1.2. quæst. 114. art. 8. ad 3. ubi ait: *Quilibet actus meritorius habet bonum augmentum gratiæ.* Et hīc quæst. 24. art. 6. ad 1. *Quilibet (inquit) actus charitatis meretur charitatis augmentum.*

Probarur primò ex Tridentino sess. 6. cap. 1. ubi docet justos per bona opera, quibus mandata Dei & Ecclesiæ observant, crescere in gratia quā justificati sunt: Sed ad observantiam mandatorum non requiritur quod justi operentur ex actu intensiori quam sit habitus præexistens: Ergo ut crescant in gratia & charitate, seu ut augmentum gratiæ & charitatis de condigno merentur, non requiritur quod actus meritorius ejusdem augmenti sit intensior habitu præexistente, & per consequens justi per actus remissos charitatis, augmentum gratiæ & charitatis merentur.

Confirmatur: In eodem Concilio, eadem sessione, can. 32. sic dicitur: *Si quis justificatum bonis operibus que ab eo per Dei gratiam & Iesu Christi meruit, non vere mereris augmentum gratiæ, anathema sit:* Sed quilibet actus charitatis, etiam remissus, est opus bonum factum à justo per Dei gratiam, & Iesu Christi meritum: Ergo est meritorius augmenti gratiæ & charitatis.

2. Probarur secundò ratione: Actus charitatis remissis, hoc est non adæquanti intensiōnē habitus, convenient omnes conditiones ad meritum de condigno augmenti gratiæ & charitatis requisitas; est enim supernaturalis, in obsequium Dei factus, ab homine grato procedens, & à charitate elicitus; qua solūm conditions ad meritum de condigno requiruntur, ut in Tractatu de grata capite ultimo ostensum est: Ergo actus remissis charitatis, augmentum habitus gratiæ & charitatis de condigno promerentur.

Confirmatur: Actus charitatis, quantumvis remissus, est meritorius alienus gradus gloriæ sibi correspondentis, ut constat ex Matthæi 10. Matci 9.

Pars II.

ubi dicitur eum qui dederit calicem aqua frigida, in nomine Christi, non fore privandum mercede sua: Sed actus charitatis non potest esse meritorius aliquius gradus gloriæ sibi specialiter correspondentis, nisi mereatur augmentum gratiæ & charitatis, ratione cuius solius fit debitus specialis gradus gloriæ; tota enim & una mensura gloriæ, charitas est & gratia: Ergo actus amoris, quantumvis remissus, mereatur augmentum gratiæ & charitatis.

22. Denum probatur conclusio ex absurdo & inconveniente quod sequitur ex adverbia sententia: Si enim per actus remissos justi non merentur augmentum gratiæ & charitatis, sed duntaxat per actus intensiores habitu, sequeretur eum qui operatur remissus, aliquando mereri, non vero eum qui operatur intensius, seu qui ferventiore actum charitatis elicit: v.g. si in aliquo sit charitas ut unum, & operatur intensè ut duo, merebitur augmentum gratiæ & charitatis, si vero in alio sit charitas ut sex, & operatur intensè ut quatuor, aut quinque, augmentum gratiæ & charitatis non merebitur: hoc autem videtur absurdissimum, sic enim idem actus, prout fieret à sanctiore, non esset meritorius, bene tamen, prout fieret à minus sancto, subindeque justo sua major sanctitas noceret: Ergo &c.

23. Dico secundò, actibus remissis non correspondet diversis titulis idem gradus gratiæ, charitatis, & gloriæ, qui debetur actui intensiori, sed diversus.

Probarur primò: Tridentinum supra citatum definit justos crescere in gratia & charitate per bona opera, quibus mandata Dei & Ecclesiæ observant, subindeque per actus charitatis remissos, cum ad observantiam mandatorum non sit necessarium quod homo eliciat actus intensiores habitu, ut conclusione precedentis dicebamus: Atqui si actibus remissis non correspoderet aliquis gradus gratiæ & charitatis, diversus ab eo qui responderet actui intensiori, ad augmentum habitus disponenti, sed idem gradus daretur pluribus titulis, ut docet Bannez, justus non posset dici cum proprietate per actus remissos charitatis crescere in gratia & charitate, cum forma non dicatur cum proprietate crescere & augeri, nisi crescat in intensione, & gradum aliquem quem antea non habebat acquirat, vel saltē habeat jus ad illud: Ergo actibus charitatis remissis responderet vel deberetur aliquis gradus gratiæ & charitatis, diversus ab eo qui debetur actui intensiori, non vero idem, ut datus pluribus titulis.

24. Probarur secundo: Inter meritum & præmium justitia æqualitas servanda est, cum redditio premij pro meritis sit in Deo actus justitiae, saltem distributiva: At non servaretur talis æqualitas, si idem gradus gratiæ, charitatis, & gloriæ, qui responderet actui intensiori ad augmentum habitus disponenti, responderet diversis titulis actibus remissis, sed illi actus debita mercede fraudarentur: Sicut si aliquis laboraret in vinea alterius per tres dies, & mereretur quolibet die viginti asses, qui vellet remunerare laborem illum trium dierum, solvendo tantum viginti asses, sed pluribus titulis, non servaret justitiae æqualitatem, sed censeretur laborent duorum dierum sua mercede fraudare: Ergo actibus remissis non correspoderet diversis titulis idem gradus gratiæ, charitatis, & gloriæ, qui debetur actui intensiori, ad augmentum habitus disponenti, sed diversus.

Confirmatur primò: Pluribus operibus satisfactorijs non correspoderet remissio ejusdem p-

Bb

ne pluribus titulis, sed majoris pœnae condonatio, ut omnes farentur: Ergo similiter pluribus actibus remissis charitatis non responderet diversis titulis idem gradus gratiae, charitatis, & gloriae, qui debetur actu intensori ad augmentum habitus disponenti, sed diversus. Consequentia patet ex paritate rationis, eadem enim videtur esse ratio de merito, ac de fauifactione, cum non minus in merito quam in satisfactione justitiae aequalitas servanda sit.

Confirmatur secundò: Diversa peccata puniuntur in inferno diversis pœnis particularibus, non verò eadē pœna, ut pluribus titulis inficta: Ergo pluribus actibus remissis charitatis correspondere debet distinctus & particularis gradus gloriae, non verò idem pluribus titulis; cum Deus non sit minus liberalis in præmendo, quam severus in puniendo.

25. Dico tertio, actu remissio charitatis non statim conferatur augmentum habitus, sed solum quando homo elicit actu intensori quo se disponit ad ejus augmentum. Ita expressè docet D. Thomas varijs in locis præsertim 1.2. quæst. 1.4. artic. 8. ad 3. his verbis: *Quilibet actu meritorio meretur homo augmentum gratiae, sicut & gratiae consummatum, qua est vita eterna: Sed sicut vita eterna non statim reditur, sed suo tempore, cum scilicet aliquis sufficienter fuerit dispositus ad gratiae augmentum.*

Et hīc quæst. 2.4. art. 6. ad 1. *Quilibet (inquit) actu charitatis meretur vitam eternam, non quidem statim exhibendam, sed suo tempore. Similiter etiam quilibet actus charitatis meretur charitatis augmentum, non tamen statim angetur, sed quando aliquis conatur ad hujusmodi augmentum.* Quibus locis S. Doctor hanc rationem fundamentalem nostræ conclusionis insinuat: Homo non consequitur augmentum charitatis, nisi sit sufficienter ad illud physicè dispositus: Sed per actus remissos charitatis non sufficienter disponitur ad augmentum habitus: Ergo illud non conferatur, statim atque elicetur actus remissus charitatis. Minor est certa, cùm enim author gratiae in supernaturalibus in instar naturalium augmentum incedat, & in supernaturalibus, quantum fieri potest, juxta modum naturalium procedendum sit; sicut actus naturales remissi non disponunt sufficienter ad augmentum habitus acquisiti, ut docet S. Thomas 1. 2. quæst. 5.1. art. 3. ita nec actus supernaturales remissi sunt dispositiones sufficientes ad augmentum habitus supernaturalis. Major verò, in qua est difficultas, sic ostenditur. Idem ordo eademque proportio in augmentatione charitatis observatur, ac in ejus infusione: cùm enim per easdem causas per quas sunt habitus, etiam augeantur, recta ratio postulat, ut eandem in accretione & augmentatione charitatis Deus servet proportionem, nec minorem exigat dispositionem, quam in infusione prima: Atquic est quod gratia & charitas non infunditur adulatis, saltem de lege ordinaria, nisi juxta & proportionaliter ad eorum dispositionem, ut docet Tridentinum sess. 6. cap. 7. his verbis: *Verè justi nominamur & sumus, iustitiam in nobis recipientes, unusquisque suam, secundum mensuram quam Spiritus Sanctus partitur singulis prout vult, & secundum propriam cuiusque dispositionem & cooperationem.* Ergo homo non consequitur augmentum charitatis, donec fuerit sufficienter ad illud dispositus.

26. Dices, esse discrimen inter primam gratiae infusionem, & ipsius augmentum; nam respectu gratiae quatenus primam infusa, actus nostri non comparantur ut merita, sed tantum ut dispositiones, & ideo infunditur juxta illorum intentionem; respectu vero augmenti obtinens rationem meriti, & ideo, licet

non sint proportionatae dispositiones, statim consequuntur augmentum.

Sed contra: Forma quæ ex natura rei petit fieri in subiecto disposito, etiam in suo augmentatione præviā petit dispositionem; cum ut supra dicemus, augmentationem formæ, & prima ejus productio, sit ejusdem rationis, & per easdem causas aliquid augeatur & fiat: Sed gratia quoad suum fieri, & primum fieri esse, petit ex natura rei præviæ dispositiones physicas, ut Tractatu de gratia ostensum est: Ergo etiam in sui augmentatione præviæ & physicas dispositiones exposcit, nimirum actus intenses contritionis & charitatis; & consequenter, quanvis actus remissi sint meritorij augmenti gratiae, illud tamen augmentationem non infundetur à Deo, nisi prævia dispositio illi proportionata præcedat, & eliciatur actus charitatis intensor habitu præexistente.

27. Dico quartò, Augmentum gratiae & charitatis, actibus remissis debitum, non datur in hac vita, quando justus actu ferventiori charitatis elicit, sed in ingressu gloriae, seu in primo instanti glorificationis.

Probatur prima pars ex eo quod quando justus in hac vita in ferventiore actu charitatis prorumpit, se disponit quidem per talen actu ad augmentationem gratiae & charitatis, & de facto ipsum recipit, sed tunc tale augmentationem datur solum pro ipso actu ferventiori, & adæquate ipsi correspoderet, eodem planè modo ac si nullus præcessisset actus remissus: Ergo tunc non tribuitur augmentationem actibus remissis debitum, sed illud tantum quod actu intensor debetur.

28. Ex hoc probata manet secunda pars, cùm enim actus remissi charitatis mereantur de condigno augmentationem gratiae & charitatis, & meritum de condigno nunquam frustretur suo præmio; si homo augmentationem illud gratiae & charitatis non recipiat in hac vita, quando æqualem habitui, vel illo intensori actu charitatis elicit, superest solum ut illud detur in altera vita, & in ingressu gloriae, seu in primo instanti glorificationis: tunc enim anima elicit actu charitatis, ad minus tantæ intensionis, quantæ fuit meritum actu remissorum viæ, & illo actu sufficienter disponetur ad gratiae & charitatis augmentationem quod meruerat per actus remissos in via elicitos; talique actu, non quidem ut merito, cùm non sit actus viatoris, sed ut physicæ dispositioni, respondet augmentationem gratiae & charitatis, quod in eodem instanti habebit, sicut forma habetur in eodem instanti in quo est dispositio ad illam.

29. Neque hoc gratis & absque fundamento asseritur, ut nobis aliqui objiciant; sicut enim docent communiter Theologi cum D. Thoma qu. 7. de malo art. 11. peccata venialia justis in eis decedentibus, in alia vita remitti per actu contritionis vel charitatis, quem anima in instanti separationis, vel in ingressu purgatoriū elicit; quia licet talis actu non possit esse meritorius, vel satisfactorius, potest tamen per modum condignæ retractationis & displicentie, ac per modum removentis prohibens, ad remissionem venialium concurrere, ut ibidem afferit S. Doctor. Cur similiter dici non poterit, animam per actu ferventissimum charitatis, in instanti separationis vel glorificationis elicimus, se disponere ad recipiendum augmentationem gratiae & charitatis actibus remissis in via elicitis debitum. Præsertim cùm altera vita sit tempus recipiendi præmium adæquatum quod homo meruit per actus præcedentes

cedentes in via elicitos; unde si illud non conferatur in hoc saeculo, debet conferri in alio.

§. V.

Solvuntur objectiones.

30. Objicies primò contra primam conclusionem: Ille solum dignus est accipiendo qui bene utitur jam acceptis: Sed habens habitum intensem, & remissè operans, illo non utitur debito modo, quia actus non proportionatur intensioni habitus: Ergo per tales actus non meretur augmentationem charitatis, sed solum per illos qui excedunt vel adæquant intensionem habitus. Unde D. Thomas in 1. distinç. 17. quæst. 1. artic. 3. ad 2. sic ait: *Quilibet actu charitatis, in quantum est informatus tali habitu, ordinatur ad præmium substantiale, non tamen ad augmentationem præmij, sed nec ad augmentationem charitatis.* Et in 2. ad Annibaldum distinç. 27. quæst. 1. artic. 5. ad 2. Non oportet (inquit) quod quilibet actus meritorius augmentationem gratiae mereatur, quia non in quolibet actu meritorio invenitur illa conditio per quam ex actu consequitur augmentationem habitus, sed solum in illo actu quo quis utitur gratia accepta secundum proportionem suarum virtutum, ita ut in nullo desit gratia Dei.

Respondeo, concessa Majori, negando Minorem; cùm enim nullum sit præceptum divinum, aut naturale, operandi secundum totam habitus intensionem, utens habitu remissè, non indebito, sed debito modo, illo utitur, & actu undeque bonum, id est nullæ circumstantiæ virtutum, exercet, et si non ita bonum, ac si habitu adæquate uteretur, sicut potest esse dignus præmij augmentationi charitatis; non scilicet ac qui bene operatur, servans Dei præcepta, meretur præmium eti si non faciat quod melius est, servans consilia. Ad primum testimonium D. Thomas dico, illum ibi nihil aliud velle, quam quod in tertia conclusione docuimus, nempe actu remissum charitatis non mereri augmentationem charitatis statim conferendum. De quo etiam aperte loquitur in secundo testimonio, ut constat ex verbis illis: *Quia non in quolibet actu inventur illa conditio, per quam ex actu consequitur augmentationem habitus.*

31. Objicies secundò contra secundam conclusionem: Christus Dominus per actus consequentes illum quem in primo instanti conceptionis elicit, verè meruit, & tamen non meruit aliquid de novo, sed tantum novo titulo id quod meruerat per primum actu, ut docent Theologi in Tractatu de Incarnatione: Ergo similiter potest salvari verum meritum in actibus remissis charitatis quos justi eliciunt, quanvis non correspontear illis, novus gradus gloriae essentialis, sed idem qui debetur actibus intensioribus, pluribus titulis.

Respondeo, concessa Antecedente, negando consequientiam & paritatem, nam Christus per actus subsequentes meruit novo titulo idem quod per primum actu jam meruerat; quia quilibet actus illius erat infinitè meritorius, unde per plures actus non meruit nec mereri potuit magis quam per unum, eò quod infinito, quia ratione infinitum est, nulla posse fieri additio: hæc autem ratio non haber locum in meritis nostris, cùm illa finita sint, unde non est simile.

32. Objicies tertio contra tertiam & quartam Conclusionem: Tridentinam sess. 6. cap. 16. & can. 24. docet justificatos de die in diem per bona opera, subindeque per actus remissos charitatis crescere in accepta justitia, & magis justificari, ac sanctiores fieri: At hoc verificari nequit, nisi actibus remissis charitatis, statim, vel saltem in hac vita,

conferatur augmentationem habitus: Ergo illud non differtur usque ad ingressum glorie, seu primum instantis glorificationis.

Respondeo negando Minorem, ut enim justi carent per actus etiam remissos de die in diem crescere in accepta justitia, & magis justificari, ac sanctiores fieri, non oportet gratiam sanctificantem in illis physicè actu augeri, majoremque fieri secundum intensionem, sed sufficit illam fieri majorem moraliter, & in esse gratia, ac jus ad maiorem gloriam & charitatem suo tempore conferendam acquirere. Sicut peccatores per actus remissos virtutum dicuntur crescere in iniquitia, & pejores fieri, licet per tales actus nihil reale physicum in ipsis producat; habitus enim virtuosi, sicut & virtutes acquisitæ, physicè non intenduntur, nec augentur per actus remissos, sed solum per actus habitu intensiores, ut communiter docent Theologi.

33. Dices: Si per actus remissos charitatis, statim angeatur gratia in esse gratiae, & tamen non augetur in esse habitus & qualitatis, nisi in ingressu gloriae, seu in primo instanti glorificationis, sequitur quod in hac vita nunquam salverur aequalitas inter gratiam in esse gratiae, & in esse habitus & qualitatis, postquam homo justus aliquos actus remissos charitatis elicit.

Respondeo nullum esse inconveniens, quod in via non salvetur talis aequalitas & proportiones, sed sufficeret quod servetur in patria, in qua omnia consummata & perfecta erunt. Imò in Christo nec salvatur nec salvari potest talis aequalitas & proportiones, cum repugnet gratiam Christi in esse habitus & qualitatis esse infinitam, & tamen fuerit infinita in esse moris, cum per illam præmium infinitum in esse moris, seu infiniti valoris & pretij, de condigno meruit. De quo in Tractatu de Incarnatione.

34. Objicies ultimò: Merito de condigno statim conferatur præmium: Sed justi actibus remissis charitatis merentur de condigno augmentationem habitus: Ergo illud statim eis conferatur, & non differtur ulque ad ingressum seu primum instantis glorificationis.

Respondeo merito de condigno statim conferri præmium, si subjectum sit dispositum ad illud recipiendum, secus vero si non sit dispositum: homo autem non est perfectè dispositus ad recipiendum augmentationem charitatis, actibus remissis debito modo, nisi in ingressu gloriae, seu primo instanti glorificationis, ut in ultima conclusione declaravimus.

§. VI.

De perfectione & praefantia charitatis super omnes alias virtutes.

35. Charitatem esse perfectiore virtutibus moralibus manifestum est, cùm enim (ut discurrit S. Thomas hīc quæst. 23. artic. 6.) perfectio virtutis consistat in attinendo primam regulam humanae actionis, quae est ultimus finis, virtutes Theologicae, quæ Deum ut ultimum finem immediate attinendat, nobiliores sunt moralibus, qua circa media duntaxat versantur. Illam pariter fidem & spem nobilitate & perfectione superare, constat ex eo quod perfectiori & nobiliori modo Deum attingat: nam fides & spes (inquit idem S. Doctor ibidem) attinendat quidem Deum, secundum quod ex ipso provenit nobis, vel cognitio veri, vel adeptio boni; sed charitas attinendat ipsum Deum, ut in ipso sicut, non ut ex eo aliquid nobis proveniat.

Confirmatur: Fidei & spesi quædam imperfectiones essentialiter annexæ sunt, ut spesi amor concupiscentiarum, quo Deus amat, prout in commodum homini